

L. van Noort

RENTABILITEIT VAN DE BOOMKWEKERIJ

(Kwekersbedrijven) in Boskoop over 1972/'73

Mededelingen en Overdrukken
No. 111

L 27
111 B

Januari 1974

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Den Haag
Telefoon (070) 61 41 61

In de reeks "Mededelingen en Overdrukken" van het Landbouw- Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer verschenen:

- No. 90 Rentabiliteit van de boomkwekerij (kwekersbedrijven) in Boskoop over 1971/'72
- No. 100 Rentabiliteit van het gespecialiseerde fruitteeltbedrijf, oogstjaar 1971/'72
- No. 101 Rentabiliteit van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1972
- No. 103 Rentabiliteit van de groenteteelt in de open grond in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg over 1972/'73
- No. 106 Rentabiliteit van de bloemisterij in Nederland over 1972
- No. 110 Rentabiliteit van de bloembollenteelt in de provincies Noord- en Zuid-Holland over 1972

Doel en werkwijze

Het rentabiliteitsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit alsmede de inkomensvorming voor de belangrijkste takken van tuinbouw.

Het onderzoek in de boomteelt is gebaseerd op een a-selecte steekproef en omvat alleen bedrijven van "kwekers aan land". Niet in het onderzoek zijn opgenomen de exportbedrijven en/of handelaars in boomkwekerijproducten en kleinere bedrijven met een arbeidsbehoefte van minder dan 1 manjaar.

De steekproef had in opzet betrekking op 32 bedrijven (1967/'68 eerste jaar van onderzoek) zijnde 14% van een universum van naar schatting 230 bedrijven. Met ingang van 1970/'71 is - ter vervanging van uitgevalen bedrijven - de steekproef aangevuld met 7 nieuwe bedrijven. In 1970/'71 konden 29 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Van deze 29 bedrijven waren 4 bedrijven waarbij de handel in boomkwekerijproducten een dermate grote plaats innam, dat deze bedrijven niet langer verantwoord in het onderzoek konden worden betrokken. Het onderzoek in 1972/'73 heeft betrekking op 24 bedrijven, doordat één van de deelnemers niet langer aan het onderzoek wenste deel te nemen.

De opbrengsten en de (betaalde) kosten zijn ontleend aan de kas- en bankbescheiden en voor zover mogelijk aan de loonstaten. Aanvullende gegevens die voor een bedrijfseconomische voorstelling van kosten en opbrengsten noodzakelijk waren, zijn via een enquête op deze bedrijven verkregen. De becijferde resultaten zijn ten dele beïnvloed door de waardeverschillen van de voorraad bomen aan het begin, resp. aan het einde van het boekjaar. De waardering van deze voorraden heeft, om praktische redenen, langs normatieve weg plaatsgehad. Dit houdt in dat ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmee de voorraadwaarden zijn benaderd - en bijgevolg de bedrijfsresultaten zijn vastgesteld - voorbehoud dient te worden gemaakt.

De berekening van de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is in hoofdzaak gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.

De berekening van rente had plaats op basis van 7% over het op pagina 14 omschreven geïnvesteerde vermogen per 1 januari 1972. Dit geldt niet voor het vermogen dat in de grond is opgesloten waarvoor 3 1/2% is gecalculeerd.

De kosten van de handenarbeid van de ondernemers en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgevers-aandeel in de sociale lasten) gewaardeerd.

Alle 24 bedrijven met boomkwekerijproducten vallen onder de omzet-

belasting, dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten alsmede de investeringen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen.

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar weergegeven.

Samenvatting van de bedrijfsresultaten over 1972/'73

Voor de 24 boomkwekerijbedrijven werd gemiddeld per bedrijf een ondernemersoverschot van f 19 670,- berekend. Uitgedrukt in de kosten bedroeg dit 27%. De spreiding van dit laatste kengetal (rentabiliteit) is groot, deze varieert van 33% tot 71% (ondernemersoverschot in % van de kosten).

De kosten variëren van f 550,- tot f 2 170,- de opbrengsten van f 460,- tot f 3 230,- per are. De bedrijven met een resp. hogere en lagere opbrengst dan f 1 150,- per are hadden gemiddeld een ondernemersoverschot van f 33,- en f 15,- per f 100,- kosten.

Van de 24 bedrijven had 79% een positief resultaat. De 79% winstgevendende bedrijven vertegenwoordigen 86% van de totale opbrengsten der onderzochte bedrijven.

Het gezinsinkomen bedroeg gemiddeld f 42 350,- per ondernemer. Van de ondernemers had 97% een gezinsinkomen hoger dan f 25 000,-, 50% hoger dan f 40 000,- en 18% hoger dan f 60 000,-

De totale kosten zijn met 16% gestegen; hiervan is 9% door de arbeidskosten veroorzaakt. De opbrengsten stegen met 14%. Hierdoor daalde de rentabiliteit van 29% in 1971/'72 tot 27% in 1972/'73 (ondernemersoverschot in % van de kosten).

De bedrijfsresultaten

a. Per bedrijf

In tabel 1 op blz. 11 is een beeld gegeven van het grondgebruik en de arbeidsbezetting. Een specificatie van kosten en opbrengsten alsmede enkele kengetallen zijn in tabel 2 op blz. 11 opgenomen.

Voor deze gespecialiseerde boomkwekerij bedrijven werd gemiddeld een ondernemersoverschot berekend van f 19 670,-, dat is 27% van de kosten.

Bedrijven met boomkwekerijprodukten	24
Boomkwekerij in de open grond (in m2)	6540
Boomkwekerij onder glas (in m2)	390
Arbeidsbezetting in manjaren	2,3
<hr/>	
Gefvesteerd vermogen	146 600
Opbrengsten	93 870
Kosten	74 200
Ondernemersoverschot	19 670
Idem in % van de kosten	27
Arbeidsinkomen per manjaar	26 690
Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)	36 570
Ondernemersinkomen 1)	41 720

1) Per ondernemer.

In verband met het geringe aantal bedrijven zijn geen nadere onderscheidingen gemaakt.

b. Per m2 betaalbare oppervlakte

Uitgedrukt per m2 betaalbare oppervlakte bedroegen de gemiddelde kosten en opbrengsten resp. f 10,50 en f 13,30. De spreiding van deze cijfers per m2 is mede ten gevolge van de teeltintensiteit bijzonder groot. De kosten variëren van f 5,50 tot f 21,70, de opbrengsten van f 4,60 tot f 32,30 per m2.

De verdeling van het aantal bedrijven over klassen van kosten, opbrengsten en ondernemersoverschot is in de navolgende tabel opgenomen.

Aantal bedrijven	Kosten per m2	Opbrengsten per m2	Ondernemers- overschot per m2
	24	24	24
negatief	-	-	5
f -, - < f 2,50	-	-	6
f 2,50 - < f 5,-	-	1	7
f 5,- - < f 7,50	6	4	5
f 7,50 - < f 10,-	7	1	-
f 10,- - < f 15,-	7	10	1
f 15,- - < f 20,-	2	4	-
f 20,- - > f 20,-	2	4	-

Van de 24 bedrijven hadden 12 bedrijven een totale opbrengst (incl. waardeverandering voorraad bomen en "overige" opbrengsten) van meer dan f 11,50 per m2. Van deze 12 bedrijven zijn enkele gemiddelde cijfers opgenomen ter vergelijking met die van 12 bedrijven met een lager opbrengstniveau.

c. In vergelijking met andere takken van tuinbouw

Ten opzichte van andere takken van tuinbouw is de rentabiliteit van de boomkwekerij in Boskoop blijkens onderstaande aan het rentabiliteitsonderzoek ontleende cijfers over 1972 bepaald gunstig te noemen:

	Kosten (gemiddeld per bedrijf)	Ondernemers- overschot	Ondernemers- overschot in % van de kosten
Opengrondsbedrijven			
Bloembollen in Noord- en Zuid-Holland	106 850	19 390	18
Groenten in Noord- en Zuid-Holland, Noord- Brabant en Limburg	78 100	3 340	4
Fruit in Nederland	96 870	2 230	2
Bomen in Boskoop	74 200	19 670	27
Glasbedrijven			
Groenten in Nederland	146 580	7 5380	4
Bloemisterij in Nederland	175 400	22 580	13

De onderzochte bedrijven in Boskoop behoren tot de "kleinere" bedrijven in de tuinbouw. Een ondernemersoverschot van f 19 670,- leidt in verband met de kleine bedrijfsomvang (jaarkosten) tot een naar verhouding hoge rentabiliteit. Bij een vergelijking van de uitkomsten van Boskoop met die van de bloemisterij in Nederland over 1972 blijkt dat voor die bedrijven gemiddeld een ondernemersoverschot van f 13,- per f 100,- kosten werd becijferd (dus f 14,- per f 100,- kosten lager dan in Boskoop). Het absolute ondernemersoverschot was op de bloemisterijbedrijven ca. 15% hoger dan het gemiddelde overschot van de Boskoopse bedrijven.

De spreiding van de rentabiliteit

In tabel 3 (blz.12) is de spreiding van het ondernemersoverschot per f 100,- kosten opgenomen. Het percentage winstgevendende bedrijven bedroeg 79. De winstgevendende bedrijven vertegenwoordigen 86% van de totale opbrengsten van alle onderzochte bedrijven.

Bedrijfsresultaten over 1972/'73 in vergelijking met 1971/'72

Bij een vergelijking van de uitkomsten over 1972/'73 met die van het vorige jaar, blijkt dat de oppervlakte boomkwekerij vrijwel gelijk is gebleven. De kostenstijging kan als volgt worden gespecificeerd:

arbeidskosten	9,1%
(w.v. door wijziging loonniveau 8,2%)	
rente- en afschrijvingskosten (per saldo)	1,1%
(een afnemng door wijziging van het rentetarief 3,0% 1)	
overige kosten	5,4%
	<u>15,6%</u>

De opbrengsten stegen met 14%. Doordat de kostenstijging groter was dan de toeneming van de opbrengsten daalde de rentabiliteit van 29% in 1971/'72 tot 27% in 1972/'73 (ondernemersoverschot in % van de kosten).

	1971/'72	1972/'73
<u>Aantal bedrijven</u>	<u>24</u>	<u>24</u>
Oppervlakte boomkwekerij (in are)	68,1	69,3
Arbeidsbezetting (manjaren)	2,2	2,3
Opbrengsten		
Boomkwekerijprodukten	81 340	93 820
Waardeverandering voorraad bomen	70	% 2 270
Overige opbrengsten	1 160	2 320
Totale opbrengsten	<u>82 570</u>	<u>93 870</u>
Kosten		
Rente- en afschrijvingskosten	11 640	12 370
Arbeidskosten	35 520	41 370
Overige kosten	17 030	20 460
Totale kosten	<u>64 190</u>	<u>74 200</u>
Ondernemersoverschot	18 380	19 670
Idem in % van de kosten	29	27

N.B. De vergelijking met het vorig jaar heeft betrekking op 24 bedrijven die beide jaren aan het onderzoek hebben deelgenomen.

Het inkomen per ondernemer

In tabel 4 op blz. 12 is het inkomen uit het bedrijf per ondernemer opgenomen. Het arbeidsinkomen - bestaande uit het ondernemersoverschot en de als kosten gecalculerde vergoeding voor de handenarbeid

- 1) Met ingang van het boekjaar 1972/'73 is het rentetarief voor de slijtende produktiemiddelen, de vaste plantopstand en de behoefte aan voltende middelen op 7% en voor de grond op 3 1/2% vastgesteld (rentevoet 1971/'72 was 7 1/2%).

Bij de vaststelling van het rentetarief voor 1972/'73 is met vertraging het verloop van het rendement op staatsobligaties gevolgd, waarbij rekening is gehouden, dat deze tevens een vergoeding omvat voor de waardevermindering van het geld.

van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 36 570,-.

Bij toevoeging van de rente, die meer berekend is dan betaald, werd het ondernemersinkomen op f 41 720,- vastgesteld. Het gezinsinkomen - dat is het ondernemersinkomen vermeerderd met de vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden - bedroeg gemiddeld f 42 350,- per ondernemer.

De spreiding van het inkomen

De spreiding van het arbeidsinkomen, van het ondernemers- en gezinsinkomen is opgenomen in tabel 5 op blz. 12. Van de ondernemers had 29% een arbeidsinkomen van meer dan f 40 000,- 53% tussen f 25 000,- en 18% lager dan f 25 000,-

Van het gezinsinkomen (gemiddeld f 42 350,- per ondernemer) had 97% een inkomen hoger dan f 25 000,-, 50% hoger dan f 40 000,- en 18% hoger dan f 60 000,-.

Investeringsklassen in duurzame produktiemiddelen

De investeringsactiviteiten zijn in Boskoop - mede door de structuur van de bedrijven - niet groot. (Zie tabel 6, blz. 13.)

Per bedrijf werd gemiddeld een bruto-investering 1) van f 5 480,- becijferd. Als uitbreidings- en of diepte-investering is globaal te beschouwen de bruto-investering minus de gecalculeerde afschrijving. De afschrijving is f 4 190,- zodat de netto-investering op f 1 290,- kan worden gesteld.

De spreiding van de bruto-investeringen (gemiddeld f 5 480,- per bedrijf) is groot. Er zijn bedrijven (21%) die niet hebben geïnvesteerd, dit in tegenstelling tot bedrijven die voor f 20 000,- en meer hebben geïnvesteerd. Deze bedrijven (12%), met meer dan f 20 000,- bruto-investeringen per jaar, maken voor 57% deel van de totale investeringen van alle bedrijven.

Investeringsklasse	Alle bedrijven
	%
niet geïnvesteerd	21
f 1,- - < f 5 000,- =	46
f 5 000,- - < f 20 000,- =	21
f 20 000,- - < f 40 000,- =	12
	<hr/>
	100

1) Minus desinvesteringen.

Het vreemd vermogen

In tabel 7 blz. 13 is de stand van het vreemd vermogen zowel aan het begin als aan het einde van het boekjaar opgenomen. Ook de mutaties die zich hebben voortgedaan zijn vermeld.

Het vreemd vermogen nam (gemiddeld) met f 2760,- toe. De stand van het vreemd vermogen aan het eind van het boekjaar bedroeg f 15240,-. Ofschoon de omvang van het eigen vermogen niet bekend is, kan vanuit het geringe vreemde vermogen worden geconcludeerd dat de kwekersbedrijven in Boskoop (gemiddeld) voor het grootste deel met eigen vermogen zijn gefinancierd.

Tabel 1. Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1972/'73 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	24
	are
Boomkwekerij in de open grond	65,4
Boomkwekerij onder glas	3,9
Totaal boomkwekerij	69,3
Bloemisterijprodukten	1,1
Grasland	0,9
Braakland	0,2
Verhuurd aan derden	4,4
Erf, blijvende paden, water enz.	27,8
Totaal kadastrale oppervlakte	103,7
Waarvan eigendom	79,9
Aantal ondernemers per bedrijf	1,42
Arbeid van de ondernemer(s)	1,6
Arbeid van de gezinsleden	0,1
Arbeid van vast personeel	0,4
Arbeid van los personeel	0,2
Totale arbeidsbezetting	2,3
Arbeid door ondernemer(s) en gezinsleden in %	75

Tabel 2. Bedrijfsresultaten over 1972/'73 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	24
Geïnvesteerd vermogen	146 600
Kosten	
Afschrijving duurzame produktiemidd.	4 110
Afschrijving vaste plantopstand	80
Huur en pacht	320
Rente	8 180
Onderhoud	1 920
Energiekosten	780
Meststoffen	2 100
Zaad- plant- en pootgoed	5 460
Bestrijdingsmidd. en overige materialen	2 470
Werk door derden	1 180
Afleveringskosten	1 320
Autokosten	1 590
Arbeid ondernemers	32 140
Arbeid gezinsleden	900
Arbeid vreemd personeel	8 330
Overige kosten	3 320
Totale kosten	74 200
Opbrengsten	
Boomkwekerijprodukten	93 820
Overige opbrengsten	2 320
Waardeverandering in voorraad bomen	2 270
Totaal	93 870
Ondernemersoverschot	19 670
Ondernemersoverschot:	
Per f 100,- kosten (gewogen)	27
Per f 100,- kosten (ongewogen)	26
Per f 100,- geïnvesteerd vermogen	13
Arbeidsinkomen per manjaar	26 690

Tabel 3. Spreiding van het ondernemersoverschot per f 100,- kosten (aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	24
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
> 20	4
20 - 0	<u>17</u>
Totaal verliesgevend	21
Positief	
0 - 20	21
20 - 40	29
40 - 60	17
> 60	<u>12</u>
Totaal winstgevend	<u>79</u>
	100

Tabel 4. Inkomen uit het bedrijf over 1972/'73 (gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven	24
Aantal ondernemers	34
Ondernemersoverschot	13880
Handenarbeid ondernemer	<u>22690</u>
Arbeidsinkomen van de ondernemer	36570
Rente meer berekend dan betaald	<u>5150</u>
Ondernemersinkomen	41720
Handenarbeid gezinsleden	630
Gezinsinkomen uit het bedrijf	<u>42350</u>

Tabel 5. Spreiding van het arbeidsinkomen, het ondernemersinkomen en het gezinsinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Arbeids- inkomen	Ondernemers- inkomen	Gezins- inkomen
Aantal bedrijven	24	24	24
Aantal ondernemers	34	34	34
Inkomensklasse	%	%	%
f -,- - < f 15 000,-	3	-	-
f 15 000,- - < f 25 000,-	15	3	3
f 25 000,- - < f 40 000,-	53	47	47
f 40 000,- - < f 60 000,-	20	32	32
f 60 000,- - < f 90 000,-	<u>9</u>	<u>18</u>	<u>18</u>
	100	100	100

Tabel 6. Investerings in duurzame produktiemiddelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		24
Investerings in: grond		630
gebouwen		510
glasopstanden		750
installaties		340
machines en werktuigen		2560
overige inventaris		3280
waardeverandering voorraad bomen	%	2270
Totaal		<u>5800</u>
Minus desinvesteringen		<u>320</u>
Totaal bruto-investeringen		5480
Afschrijving duurzame produktiemidd.	4110	
Afschrijving levende inventaris	<u>80</u>	
Totale afschrijvingen		<u>4190</u>
Netto-investeringen		1290
Gefvesteerd vermogen		146600
Netto-investering in % van het gefvesteerde vermogen		1

Tabel 7. Mutaties van het vreemd vermogen in 1972/'73 en een specificatie van het vreemd vermogen per einde van het boekjaar (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven		24
Stand van het vreemd vermogen begin boekjaar		12480
Mutaties in boekjaar		
Materialen en diensten		400
Investerings in produktiemiddelen		210
Familieleden		420
Particulieren		-
Rabobanken: vast voorschot	%	100
overig		<u>1830</u>
Totaal		<u>2760</u>
Stand per einde boekjaar		
Materialen en diensten		5260
Investerings in produktiemiddelen		460
Familieleden		420
Particulieren		420
Rabobanken: vast voorschot		6430
overig		<u>2250</u>
		15240

% = afgenomen

Kengetallen

1. Het ondernemersoverschot

Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen bedrag opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve in het ondernemersoverschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfs-economische winst.

2. Ondernemersoverschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het ondernemersoverschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven.

3. Ondernemersoverschot per f 100,- kosten

Dit kengetal is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

4. Ondernemersoverschot per f 100,- geïnvesteerd vermogen per 1-1-1972 1)

Het geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

- a. de verkoopwaarde van de grond;
- b. de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris;
- c. de normale behoefte aan vlottende middelen.

Inkomen van de ondernemer uit het bedrijf

arbeidsinkomen
van de ondernemer

ondernemersoverschot vermeerderd met de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.

ondernemersinkomen
van de ondernemer

arbeidsinkomen vermeerderd met de rente die meer als kosten is berekend dan betaald.

gezinsinkomen van
de ondernemer

ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsonderdelen die door de ondernemer zijn gepacht.